

BECO

'Fondista', *DECat* I, 744. Ja 1788: «queda feta la nova casa del *Beco de la Rambla*, a la cantonada del carrer del Bonsuccés, ab diferents pisos per llogar» ⁵ *Maldà (Calaix d. S. I, 189)*. «Aquest fondista tan popular --- protagonista d'algunes cançons i que ha sigut [acollit a] Catalunya amb nom italià, *beco*, era --- a Bna. en la raconada que forma el carrer [de Capellans]: allí acudien tots els bons paladars de la ciutat» («El Poble Català», 1907 o 1908). El meu oncle em solia ensenyar (1915) el paratge, en aquell carrer prop de la Pl. Nova. Però llavors ja s'havia escampat molt pel Principat: *Cal Beco*, hostel a Fontdepou (entre Àger i Avellanes), *L'Excursionista* II, 550.

Becot, V. *Bec* *Becs*, V. *Bec*

BEDAVANYS

Entre Fullà i Vilafranca de Conflent. «Badavanyts est l'énorme pyramide qui domine Villefranche a l'ouest [?] entre les vallées de Cornellà et Sahorra» escrivia el francès Gigot, director de l'arx. de Perynyà ²⁵ *(Cerca 1959, 84)*: les valls paraleles, afl. dr. de la Tet, aquella un poc avall, aquesta un poc amunt de Vfr., vora la desembocadura de la qual hi ha Fullà, on Alart situa la segona, tercera i quarta de les mencions següents: 1250: «monte de *Bidauam*» doc. orig.; 1267: ³⁰ «campum apud *Bedauān*»; 1305 i 1307: «loco vocato *Bedauāyn*»; 1346: «subtus turres de *Bedauayn*»; 1483: «loco voc a *Badabany*» a Vilafranca (*InvLC* amb a/e confuses com a segona lletra). I encara la de data més antiga, a. 1025, de lectura difícil, que Alart ³⁵ (*InvLC*) acompanya amb «sic» i imita aproximadament: «montis *Bedauagur*».

Ponsich (*Top.* 127): «TORRES DE BADABANY: major turris, turris minor Villefranche Confluentis, 1346; Turres de *Badavayn*» 1346; Torra Grossa, S. XVIII; ⁴⁰ però en el te. de Fullà (p. 107) posa *Bedavan* 1081, i la menció de 1025, que ell interpreta en forma menys fidel o acurada: *Bedavagur*.

En realitat és clar, a la llum de la forma viva actual i de totes les altres mencions, que aquesta s'ha de llegir com *Bedauguan* o *Bedaguuan*: la *a* superscrita s'entenia anar darrere i no davant *gu*, i la *r*, mal llegida per *n*. Com que, en aquest temps, s'usava *uu* per la *w*, ve a ser com si hi trobéssim escrit *Bedawan*.

ETIM. Uns erudits rossellonesos em suggerien que ⁵⁰ significués 'el gual dels banys'; però observem que no es tracta de cap gual, sinó d'un elevat tossal i d'unes torres lluny de la Tet i de tot corrent d'aigua o lloc apte per banyar-se. En tot cas l'examen de les mencions medievals descarta del tot aquesta hipòtesi etimològica, puix que totes les mencions més antigues, en nombre de set, tenen inicial *Bed-* (amb *a* només la tardana de 1483, car fins i tot la de 1346 de Ponsich, pot ser error tip., puix que Alart en aquesta va llegir *Bed-*). I, si hi hagués *bany*, tindríem *-b-*, però de ⁶⁰

fet hi ha *-v-* o *gy* constant fins a 1483.

Es deu tractar d'un NP germànic BIDAŴÂN, amb *-an* igualat al cat. *-any* (tal com *-èn* sol canviar-se en *-eny* en tals noms: *E.T.C.* I, 33-37, 63), i tal com *Galvan* esdevé *Galvany* (= fr. *Gauvain*). *-wân* és component germ. ben freqüent (24 noms en Först.), *BID-* gens rar (15 noms) i potser mera variant metafònica de *BAD-* (44); altres com *Bedenga* han deixat rastre en la nostra Top. (infra); *Badaman*, freqüent segons Först., des del S. x, en fonts germàniques, col. 252, també podria haver donat el nostre, amb dissimilació. Però la menció més antiga sembla provar clarament que en el S. XI encara es pronunciava *-w-*.

Es comprèn l'aplicació aquí d'un NP germ. Essent ¹⁵ nom d'unes torres és ben natural que prenguessin el nom d'un senyor, i en aquell temps els noms senyoriais eren quasi tots germànics; essent un nom d'entrada tan tardana, la *-d-* ja no s'alterava (en *z* ni *g*). Antigament el nom apareix sempre en singular, però ²⁰ com que les torres eren dues, avui es diu en plural.

La Bedella, V. *Badella*

BEDENGA

El nom antic de Bellcaire Emp. (*GGC*). Alsius el troba escrit 881 *Bedenga*, 1008, 1002 (p. 106), id. 1150-90 (p. 152), *Badenga* 1362 (p. 106); *Bedenga* 1229 (*BABL* IV, 504). NP germ. de les fecundes arrels *BAD-* o *BID-* (cf. supra *Bedavanyts*): car la derivació en *-ING* es dona en massa (213 casos en Först., entre ells una dotzena de femenins). Però potser encara millor partir de *Beninga*, *Bening*, ben documentat des dels Ss. VIII i XI: Först. 258.

Bederrida, V. *Beders*

BEDERS

Un dels llogarets agregats a Bellver, al SE. d'aquesta vila de Cerdanya (*Badés* grafia ja rectificada, Nom C.E.C.s).

PRON. MOD.: *bədəs* 1936, Bellver etc.

DOC. ANT. 839: *Biterris*, Acte SdUrg. (ed. Pujol, número 197); 890-891: *Beders-Baders* (Abadal, *Eixalada*, 166, 167); Ponsich, *Et. Rouss.* II, 128, creia que és de c. l'a. 1000, no 890, però en *Top.* 152, respecta la data 890; S. x: «per ipsum puialem de *Beders*» (*InvLC*, 108, publ. *MarcaH.*, 825 i 2, 825.15); 983: «in villa *Bederrs*» (SerraV., *PinósM.* III, 90; *Bedeirs* err. tip. en Ponsich); 1293: «G^o Sa Ribera de *Bederrs*» (*InvLC*, s. v. *sa* i *ribera*); segona meitat S. XIII: «Riparia de *Bederz*» (Delcor, *Sefarad* 1966, 32-35); 1359: *Baders* (*CoDoACA* XII, 87); 1386: «parr. de Sta. Cecilia de *Baders*» (SerraV., *PinósM.* III). Ponsich (*Top.* 152) hi afegeix *Beders* S. XI, *Bederrs* c. 1200, *Betera* 1260, *Bederres* 1267.

ETIM. «BITERRIS < bc. *bide-erri* «village du che-